

Luc Brewaeys in Flagey

‘Ik hoop dat ze nooit zo zot zijn om daaraan te beginnen...’

Zo luidt Luc Brewaeys' reactie wanneer hij in 2012 te gast is bij Olav Grondelaers in het radioprogramma *Zomerhuis* op Klara en het zonderlinge idee van een 'Luc Brewaeys museum' opgeworpen wordt. Het doet denken aan een ander interview, waarin Brewaeys een beetje stoutmoedig stelt dat andere componisten het nooit in hun hoofd zouden halen om een stuk te schrijven voor een zó resonerende ruimte als de grote hal van het station Antwerpen-Centraal. Zelf was hij wél gek genoeg om dat te doen. Net zo eigenwijs haalden wij het in ons hoofd een tentoonstelling met bijhorende publicatie te maken over één van Vlaanderens meest internationale en briljante componisten van deze en de vorige eeuw.

De rechtstreekse aanleiding is de overdracht van het artistieke archief van Luc Brewaeys naar het Universiteitsarchief van de KU Leuven. MATRIX kreeg de eer die overdracht te mogen introduceren en van dichtbij te volgen. Terwijl de feitelijke overdracht bij het ter perse gaan van deze publicatie nog in volle voorbereiding is, kijken we nu al reikhalzend uit naar een breed toegankelijk archief dat de interesse voor Brewaeys' muziek kan aanwakkeren en nieuw onderzoek kan stimuleren.

BREWAEYS UNFOLDING – een knipoog naar de compositie *Black Rock Unfolding* (2009) – omvat een tentoonstelling, een publicatie en een webpagina. Aan de hand van archiefmateriaal, bijdragen van diverse auteurs en uiteraard een ruime selectie van luisterfragmenten willen we een brede waaijer aan perspectieven openen. We voorzien ruimte voor partituren en klinkende muziek, voor foto's, krantenknipsels en interviews, voor artistieke reflecties, musicologische beschouwingen en persoonlijke herinneringen. Een klein museum, zeg maar.

We hadden **BREWAEYS UNFOLDING** nooit kunnen realiseren zonder de inzet van de vele kenners en liefhebbers van Lucs muziek en de steun van de KU Leuven, de VRT (Klara) en de Vlaamse Gemeenschap. Een bijzonder woord van dank gaat naar Lucs weduwe Birgit Van Cleemput, wiens vertrouwen, openheid, gastvrijheid, liefde en inzicht onontbeerlijk waren voor het welslagen van dit avontuur.

Inhoud

- 3 Voorwoord
- 5 **Unfolding Brewaeys.** Een overzicht in vogelvlucht
Rebecca Diependaele en Melissa Portaels
- 12 **In gesprek met Luc Brewaeys**
Maarten Beirens
- 20 **Over Luc Brewaeys.** *Ni fleurs ni couronnes: Monument pour Jonathan Harvey*
Wibert Aerts
- 23 **Herinneringen aan Luc Brewaeys**
Ann Andries
- 27 **.... e poi c'era ...**
Filip Rathé
- 29 **Hij voelde zich een beetje moe**
Mark Delaere
- 33 **Odyssea Ensemble en Luc Brewaeys**
Katrien Gaelens
- 37 ***Il fiume del tempo passava ...***
Een traject doorheen de muziek van Luc Brewaeys pre-1997
Stefan Van Eycken
- 53 **Luc Brewaeys 1988-1993**
Jerry Aerts
- 61 ***Les Méandres de la Mémoire***
Jan Van Hoecke
- 65 **Spectral Symphonies, Celebratory Send-Ups, and Scotch-Inspired Sonic Landscapes – Three Pathways Through the Music of Luc Brewaeys**
Frank J. Oteri
- 74 **Een bewegend lijntje**
Annelies Van Parys
- 79 **Het archief**
Birgit Van Cleemput
- 86 **Tijdlijn**
- 88 **Chronologische werkljst**
- 91 **Bibliografie**

Luc Brewaews 1988-1993

Jerry Aerts

Toen in oktober 2015 *On a Day*, het eerste deel van *Sonnets to Sundry Notes of Music* in de Blauwe zaal van De Singel werd gecreëerd door Philippe Herreweghe, ISOLISTI en Collegium Vocale Gent, was het de eerste keer in dertig jaar dat Luc Brewaews er zelf niet bij was wanneer één van zijn werken er werd gespeeld. Het was wat onwezenlijk, want Luc en zijn muziek, dat was altijd één en hetzelfde wezen geweest. Een onmetelijk universum aan klanken, dikwijls onontgonnen maar altijd omringd door de talrijke commentaren van de man zelf. Met zijn grote gebaren, zijn pittige weetjes en uitdagingen voor de musici die tot het uiterste moesten gaan. Maar ook zijn altijd aanwezige grappen en grollen, zijn hilarisch begroeten van de musici en het publiek bij het applaus. Zijn zichtbaar genieten van nog maar eens een publiek succes. Die dag waren er alleen de musici, het publiek en die prachtige muziek. Zijn laatste werk.

TERUG NAAR DE EIGHTIES

De muziek van Luc Brewaews klonk voor mij voor het eerst ergens in het midden van de jaren 1980. Ik was toen een jonge muziekprogrammatrice die vanuit De Singel het concertleven wilde veranderen en er vooral meer nieuwe muziek wilde binnenbrengen. Zo kwam ik haast vanzelf in contact met die jonge componist die het ene werk na het andere had geschreven. Zelfs hele symfonieën schudde hij uit zijn mouw

en hij kreeg er bovendien internationale erkenning voor, van Parijs tot New York. Dat was toen echt wel heel uitzonderlijk. Zijn vroegere compositieleeraar aan het Brusselse conservatorium, André Laporte, was een van zijn grote pleitbezorgers in eigen land. Ook al vond hij Luc hyperkinetisch en bezeten van klank. Hij zou de eerstvolgende componist in residence van De Singel worden, zoveel werd voor mij al snel duidelijk. Niet alleen na het beluisteren van nogal wat van zijn muziek op de toen nog gangbare audiocassettes die Luc zorgvuldig voor mij had gekopieerd. Maar ook na ettelijke hartelijke gesprekken, meestal goed voorzien van spijs en drank, 'want van muziek alleen kan je toch niet leven.' We waren gulzig, maar ook genereus. Kritisch, maar ook tolerant. Het ging over muziek en poëzie, maar ook over wijn, whisky en andere delicatessen. Luc kon een boom opzetten over componisten die hij bewonderde, maar ook heftig in discussie gaan over de maestro's die hij niet zo hoog achtte. Waarom hield ik toch ook van Sjostakovitsj? Dat snapte Luc met de beste wil van de wereld niet, maar hij deed het uiteindelijk af met de kwinkslag die hij later in gelegenheidswerken voor de verjaardagen van collega-componisten geregeld zou herhalen: 'Nobody is Perfect!'

We besloten om samen een concertreeks te maken voor het seizoen 1988-89 met drie opdrachtwerken én de heruitvoering van drie bestaande werken. Luc had ook zijn zeg over de componisten wiens werk naast dat van hem zou vertolkt worden. Dat het Anton Webern (1883-1945), Karel Goeyvaerts, Iannis Xenakis, Tristan Murail en Giacinto Scelsi (1905-1988) werden, zou men 'musicologisch correct' kunnen noemen. Maar hij kwam toen ook af met een voor mij totaal onbekende

portretten Luc Brewaews
© Marcel Roggeman

Frank J. Oteri

slotmaten van e poi c'era ... (Symphony N° 1)

The Katholieke Universiteit Leuven's newly established archive devoted to the creative work of Luc Brewaeys (1959-2015) offers a wonderful opportunity to reassess the accomplishments of this idiosyncratic Flemish composer. Although his life was tragically cut short at the age of 56, Brewaeys was extremely prolific. His acknowledged mature output encompasses nearly two dozen scores for orchestra (including eight symphonies), some 45 works for chamber forces ranging from duos and small-sized groups (among which are three pieces for string quartet) to sinfonietta-sized ensembles, over 20 solo instrumental pieces, fixed media electronic music, vocal and choral works, and two hour-long music dramas (*Antigone* (1991) and *L'uomo dal fiore in bocca* (2006)).

Therefore it would be impossible in a short essay to survey all of Brewaeys's compositions, so the focus here will be on three very different cycles of works, each of which occupied him for extended periods of time and which when placed together demonstrate the staggering variety as well as the quirkiness of his oeuvre. The first set are the aforementioned symphonies which were created over a period of 22 years (from 1985 to 2007) and together form an astonishing achievement: they are arguably among the most important late 20th century/early 21st century contributions to the medium and quite possibly the most significant symphonic cycle ever composed in Belgium. The second collection of works, spanning just 12 years (from 1996 to 2008), are six relatively short pieces which each contain the enigmatic phrase 'Nobody is Perfect!'; they were all written as birthday presents for compositional colleagues whose music Brewaeys makes reference to in various ways and range in instrumentation from a piano solo to an ensemble of fifteen. Finally, there is an even more loosely related group of compositions for a wide range of instrumental forces named after various brands of single malt Scotch, which rank among his most important contributions to contemporary music repertoire.

BREWAEYS THE SYMPHONIST

Brewaeys's earliest symphony, e poi c'era ... (... and then it happened ...), was a watershed in his compositional career. Completed at the age of 25 in January 1985 during his studies with André Laporte and at his suggestion after a year of self-imposed compositional silence, it marked a break from his previous post-serial style and the first full realization of his very personal adaptation of spectral techniques with which he had experimented in his previous composition, a score for Jef Cornelis's 1983 film *Het Raadsel van de Sfinx* (*The Riddle of the Sphinx*). (In later years, Brewaeys only acknowledged four other compositions before that soundtrack.)

Brewaeys's 15-minute long single movement first symphony, which is scored for an orchestra of 87 musicians, begins very slowly and quietly in the percussion section. ('At the threshold of inaudibility' as Brewaeys instructs in his score.) Although only acoustic instruments are used, the work opens with sonorities that are almost suggestive of electronic sounds created in a studio – a tremolo on a metal sheet and an up and down glissando emanating from a